

**ANALIZA UBÓSTWA
ENERGETYCZNEGO NA TERENIE
GMINY OŚWIĘCIM**

RAPORT KOŃCOWY

Zespół autorski firmy Atmoterm S.A.

Kierownik projektu: lic. Magdalena Jaśkiewicz

Ireneusz Sobecki

Maciej Kciuk

Roman Grzebiela

Marta Borgul

Dorota Kawułka

Karolina Surmiak

SPIS TREŚCI

1. Cel sporządzenia Analizy.....	3
2. Podstawy formalno-prawne oraz zakres opracowania.....	3
2.1 Podstawy Formalno-Prawne.....	3
2.2 Zakres opracowania	4
3. Metodyka	5
4. Wyniki Analizy	6
4.1 Skala zjawiska ubóstwa energetycznego w gminie Oświęcim	6
4.2 Struktura ubogich energetycznie wg typu ogrzewania w porównaniu do ogółu.....	8
4.3 Udział wydatków na cele energetyczne w wydatkach ogółem gospodarstw domowych.....	9
4.4 Statystyka form wsparcia ze strony instytucji publicznych oraz skala finansowa przedsięwzięć wspomagających mieszkańców w zakresie redukcji ubóstwa energetycznego i poprawy jakości życia	10
4.5 Działania przeciwdziałające ubóstwu energetycznemu prowadzone w gminie Oświęcim.....	13
4.6 Identyfikacja potrzeb inwestycyjnych w zakresie wymiany źródeł ciepła i termomodernizacji w ankietyzowanych budynkach, w rozbiu na wymiany źródeł ciepła oraz na termomodernizację	15
4.7 Lista gospodarstw kwalifikujących się do programu Stop Smog	17
4.8 Pozostałe dane uzyskane zgodnie z Metodyką analizy ubóstwa energetycznego ..	19
5. Podsumowanie	21
6. Spis tabel	23
7. Spis rysunków	23

1. CEL SPORZĄDZENIA ANALIZY

Głównym celem wykonania Analizy Ubóstwa Energetycznego w gminie Oświęcim było oszacowanie skali zjawiska ubóstwa energetycznego w gminie oraz identyfikacja osób narażonych na ubóstwo energetyczne tak, aby Samorząd mógł przygotować odpowiednie programy wsparcia w możliwie jak najszybszym czasie.

2. PODSTAWY FORMALNO-PRAWNE ORAZ ZAKRES OPRACOWANIA

2.1 Podstawy Formalno-Prawne

Podstawą prawną do wykonania analizy ubóstwa energetycznego na terenie gminy są następujące przepisy prawa oraz akty prawa miejscowego:

Polityka energetyczna Polski do 2040 roku (PEP2040), z dnia 2 marca 2021 r.¹

Cel szczegółowy 8. Poprawa efektywności energetycznej: „Głównym narzędziem walki z problemem jest powszechna termomodernizacja budynków mieszkalnych oraz zapewnienie efektywnego i ekologicznego dostępu do ciepła, co będzie mieć także wpływ na redukcję problemu ubóstwa energetycznego o 30% tj. do poziomu maksymalnie 6% gospodarstw domowych w 2030 r.”.

Ustawa o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków z dnia 21 listopada 2008 r. – obwieszczenie w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z dnia 13 stycznia 2022 r.²

Określa zasady finansowania ze środków Funduszu Termomodernizacji i Remontów części kosztów przedsięwzięć termomodernizacyjnych i remontowych oraz przedsięwzięć niskoemisyjnych.

Ustawa o dodatku osłonowym z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym³ – po raz pierwszy w prawie polskim definiuje zjawisko ubóstwa energetycznego:

„Art. 5gb. 1. Ubóstwo energetyczne oznacza sytuację, w której gospodarstwo domowe prowadzone przez jedną osobę lub przez kilka osób wspólnie w samodzielny lokal mieszkalny lub w budynku mieszkalnym jednorodzinny, w którym nie jest wykonywana działalność gospodarcza, nie może zapewnić sobie wystarczającego poziomu ciepła, chłodu i energii elektrycznej do zasilania urządzeń i do oświetlenia, w przypadku, gdy gospodarstwo domowe łącznie spełnia następujące warunki:

- 1) osiąga niskie dochody;
- 2) ponosi wysokie wydatki na cele energetyczne;
- 3) zamieszkuje w lokalu lub budynku o niskiej efektywności energetycznej.”

Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do roku 2025 z perspektywą do 2030 roku z 14 lipca 2021 r.⁴- Kierunek interwencji 1 – Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza z sektora bytowo-komunalnego.

¹ Obwieszczenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 2 marca 2021 r. w sprawie polityki energetycznej państwa do 2040 r. (M.P. 2021 poz. 264)

² Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 13 stycznia 2022 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków (Dz.U. 2022 poz. 438)

³ (Dz.U. 2022 poz. 1)

⁴ https://bip.mos.gov.pl/fileadmin/user_upload/bip/prawo/inne_projekty/Aktualizacja_KPOP/Projekt_AKPOP_05.08.2021.pdf

Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego⁵, nałożył na gminy Małopolski obowiązek opracowania analizy zjawiska ubóstwa energetycznego na terenie gminy.

Uchwała antysmogowa dla województwa małopolskiego⁶

Zgodnie z uchwałą na terenie województwa małopolskiego zostają wprowadzone zakazy i nakazy w stosunku do eksploatacji kotłów grzewczych c.o. oraz miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na węgiel lub drewno. Nie będzie można eksploatować urządzeń grzewczych na paliwo stałe lub drewno od następujących dat:

a) od 1maja 2024 roku (pierwotny termin na wymianę wskazywał na koniec 2022 roku, ale został przesunięty uchwałą Sejmiku Województwa Małopolskiego nr LIX/842/22) – nie można eksploatować kotłów na węgiel lub drewno niespełniających wymagań w zakresie sprawności cieplnej i emisji zanieczyszczeń określonych dla klasy 3, 4 lub 5 według normy PN-EN 303-5:2012, oraz miejscowych ogrzewaczy na paliwo stałe lub drewno takich jak kominki, piece, kozy, trzony kuchenne, itp. niespełniających wymogów ekoprojektu (załącznika II do Rozporządzenia Komisji (UE)). Urządzenia te muszą zostać wymienione do końca kwietnia 2024 roku, chyba, że miejscowe ogrzewacze pomieszczeń uzyskują sprawność cieplną powyżej 80% lub zostały wyposażone w urządzenie redukujące emisję pyłu.

b) od 1 stycznia 2027 roku - Nie można eksploatować kotłów na węgiel lub drewno, które spełniają tylko podstawowe wymagania emisyjne (klasa 3 lub 4)-w zakresie sprawności cieplnej i emisji zanieczyszczeń określonych dla klasy 3 lub klasy 4 według normy PN-EN 303-5:2012. Kotły klasy 5, których eksploatacja rozpoczęła się przed 1 lipca 2017 roku, mogą być eksploatowane do końca ich żywotności. Kotły spełniające wymagania ekoprojektu mogą być eksploatowane do końca ich żywotności, jeżeli umożliwiają wyłącznie automatyczne podawanie paliwa, z wyjątkiem instalacji zgazowujących drewno.

Umowa nr 203/2022 z dnia 5 września 2022 r. pomiędzy Gminą Oświęcim, a Firmą Atmoterm S.A. dotycząca opracowania analizy ubóstwa energetycznego na terenie gminy Oświęcim.

Metodyka analizy ubóstwa energetycznego opublikowana przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego na stronie <https://powietrze.malopolska.pl/> .

2.2 Zakres opracowania

W ramach zamówienia przeprowadzono analizę ubóstwa energetycznego na terenie gminy Oświęcim. Składała się ona z 2 etapów:

Etap I – Polegał na wstępnej, ogólnej identyfikacji problemu ubóstwa energetycznego. Dotyczył on ogólnych danych, których zebranie umożliwiło scharakteryzowanie odsetka osób potencjalnie narażonych na zjawisko ubóstwa, bez wskazania konkretnych osób.

Etap II – polegał na identyfikacji osób ubogich energetycznie podczas wizyt inwentaryzacyjnych, w czasie których respondent odpowiadał na szereg pytań dotyczących jego sytuacji materialnej, stanu technicznego zamieszkiwanego budynku oraz źródła ogrzewania.

Zgodnie z celami analizy wynikającymi z **POP**, przygotowano bazę danych o osobach, które spełniają wymagania programu Stop Smog oraz zidentyfikowano potrzeby inwestycyjne w zakresie wymiany źródeł ciepła i termomodernizacji w budynkach, które zamieszkują ww. osoby.

⁵ UCHWAŁA NR XXV/373/20 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO z dnia 28 września 2020 roku w sprawie Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego, Paragraf 8.2. Wykaz planowanych do realizacji działań naprawczych, p 8.

⁶ UCHWAŁA Nr XXXII/452/17 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO z dnia 23 stycznia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa małopolskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw

3. METODYKA

Analiza została wykonana zgodnie z Metodyką analizy ubóstwa energetycznego.

W Etapie I Wykonawca przygotował dla Zleceniodawcy wzory pism, które zostały wysłane do odpowiednich instytucji w celu otrzymania danych zgodnie z wyżej wymienioną metodyką.

Odpowiedzi otrzymano od następujących podmiotów:

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej:
 - liczba osób pobierających zasiłki celowe, dodatki energetyczne i dodatki mieszkaniowe;
 - liczba osób pobierająca świadczenia dla niepełnosprawnych lub świadczenia rodzinne.
2. Urząd gminy Oświęcim:
 - liczba osób zalegająca w opłatach za odbiór odpadów;
 - liczba osób w gospodarstwie domowym;
 - liczba gospodarstw domowych zalegających z podatkami.
3. Sołtysi:
 - została wysłana wiadomości e-mail z prośbą ogólnych danych dotyczących wskazania adresów lub obszarów narażonych na zjawisko ubóstwa energetycznego.
4. Dostawca gazu: PGNiG Dystrybucja
 - pozyskano dane odnośnie do adresów, gdzie występuje zadłużenie w opłatach za gaz.
5. Dostawca energii elektrycznej TAURON
 - otrzymano odmowę przekazania danych.
6. Ewidencja Gruntów i Budynków
 - otrzymano bazę budynków wraz z atrybutami.
7. Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków
 - otrzymano bazę zawierającą 6296 deklaracji.
8. Baza inwentaryzacji województwa małopolskiego⁷
 - pozyskano dane dla 5041 punktów adresowych.

Analiza pozyskanych danych znajduje się w kolejnym rozdziale.

Na podstawie danych pozyskanych podczas etapu I, Wykonawca przygotował wykaz obszarów gminy, gdzie istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zjawiska ubóstwa energetycznego.

Wykonawca podjął dodatkowe działania mające na celu wyznaczenie z większą dokładnością miejsc, gdzie należy wykonać ankietyzację mieszkańców. W pierwszej kolejności poproszono sołtysów o wytypowanie miejsc, gdzie może wystąpić zjawisko ubóstwa energetycznego. Następnie została wykonana wizja w terenie obejmująca prawie cały obszar gminy. Polegała ona na wizji lokalnej całego terenu gminy i zaznaczeniu miejsc, gdzie po wyglądzie zewnętrznym

⁷ <https://ekoplatnik.umwm.pl/SALPS>

można było przypuszczać, iż zamieszkujące w nim osoby mogą być narażone na zjawisko ubóstwa energetycznego. Adresy takie zakwalifikowano do ankietyzacji. Prawdopodobnym jest, że niektóre z nich zostały pominięte, ponieważ nie były widoczne z ulicy lub też stan budynku nie wskazywał na problemy mieszkańców z zaspokojeniem potrzeb energetycznych.

Na podstawie ww. działań, głównie wizji w terenie i ocenie wyglądu zewnętrznego budynku, wytypowano adresy, które zostały przekazane ankieterom do wykonania szczegółowej ankietyzacji.

Do zbierania danych w terenie wykorzystano wzór ankiety stanowiący Załącznik 1, do ww. Metodyki analizy ubóstwa energetycznego.

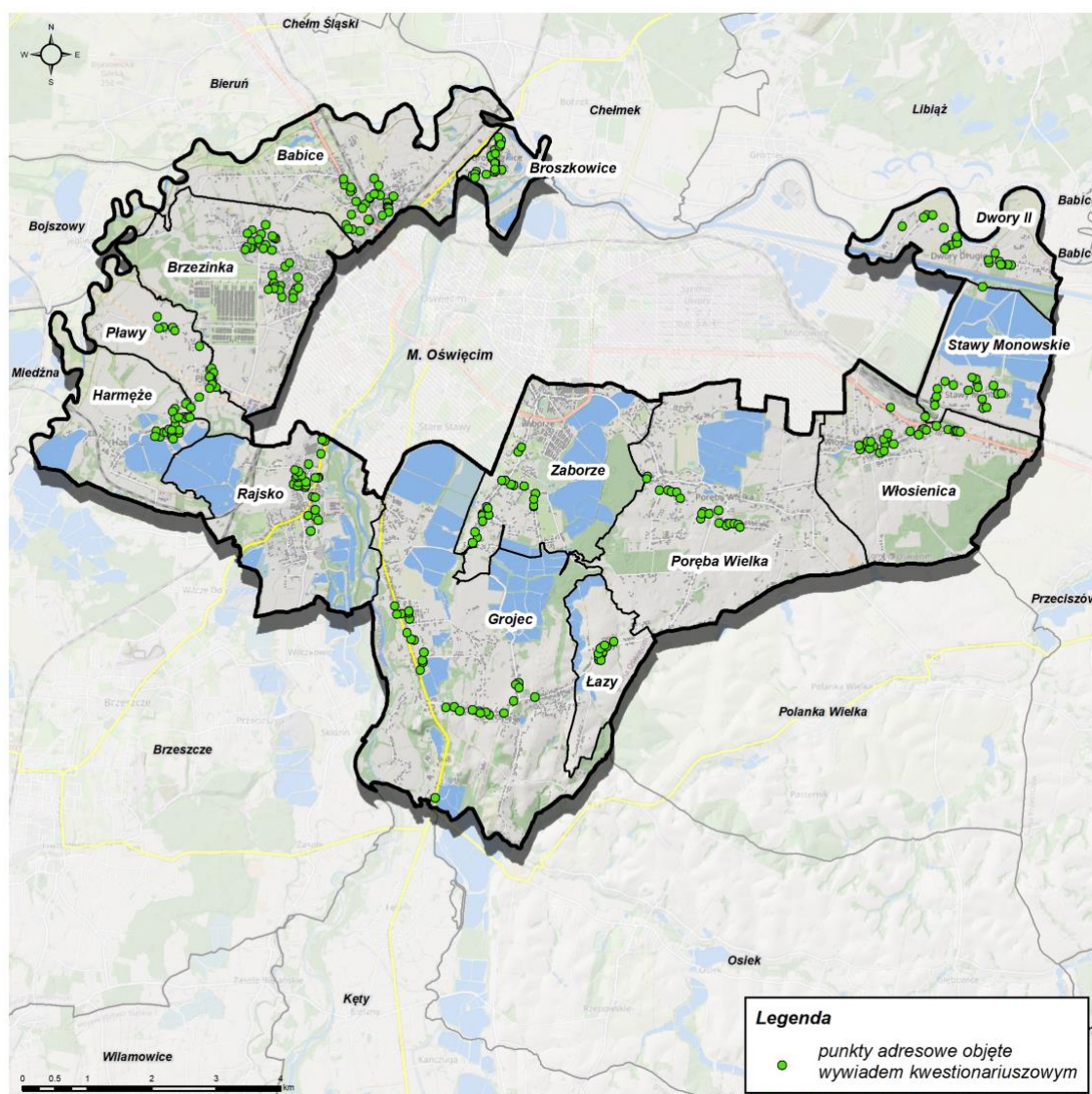
Zebrane dane zostały umieszczone w pliku Excel zgodnym z plikiem stanowiącym zał. 1 do Metodyki analizy ubóstwa energetycznego.

Analiza została przeprowadzona zgodnie z uregulowaniami na poziomie krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

4. WYNIKI ANALIZY

4.1 Skala zjawiska ubóstwa energetycznego w gminie Oświęcim

Gmina Oświęcim położona jest w zachodniej części województwa. Jest to gmina wiejska składająca się z 13 wsi: Babice, Broszkowice, Brzezinka, Dwory Drugie, Grojec, Harmęże, Łazy, Pławy, Poręba Wielka, Rajsco, Stawy Monowskie, Włosienica, Zaborze. Zgodnie z danymi GUS, na dzień 31.XII.2021 r. gmina Oświęcim liczyła 18 611 mieszkańców.

Rysunek 1 Mapa rozmieszczenia gospodarstw domowych zaklasyfikowanych jako zagrożone zjawiskiem ubóstwa energetycznego na terenie gminy Oświęcim⁸

Na rysunku 1 przedstawiono lokalizację punktów adresowych wytypowanych jako narażone na zjawisko ubóstwa energetycznego na terenie gminy Oświęcim.

Na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji terenowej jako gospodarstwa domowe szczególnie narażone na zjawisko ubóstwa energetycznego wytypowano 302 obiekty, czyli 5,46% wszystkich gospodarstw domowych, w których zamieszkuje, zgodnie z deklaracjami respondentów, 959 osób. Stanowi to 5,15% ogółu mieszkańców gminy Oświęcim.

Należy zauważyć, że gospodarstwa zagrożone ubóstwem energetycznym występują we wszystkich miejscowościach na terenie gminy.

⁸ Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy adresów ankietyzowanych gospodarstw domowych

4.2 Struktura ubogich energetycznie wg typu ogrzewania w porównaniu do ogółu

Podczas ankietyzacji zebrano dane dotyczące 302 budynków, w których zamieszkują osoby narażone na zjawisko ubóstwa energetycznego. Stanowi to 5,46% wszystkich gospodarstw domowych. W obiektach tych występują 442 urządzenia grzewcze.

Urządzeń na paliwo stałe jest 268 szt. i stanowią one 60,63% wszystkich urządzeń grzewczych, które zinwentaryzowano podczas prac w terenie. Gospodarstw domowych, w których eksploatowane są źródła ciepła na paliwo stałe jest 259 szt. i jest to 85,76% wszystkich zinwentaryzowanych gospodarstw domowych. Pozostałe 14,24% stanowią gospodarstwa domowe, które korzystają z ogrzewania gazowego lub elektrycznego.

Procentowy udział poszczególnych rodzajów źródeł ogrzewania przedstawiono w poniższej tabeli 1.

Tabela 1 Liczba poszczególnych typów ogrzewania oraz liczba gospodarstw domowych wykorzystująca jako główne źródło ogrzewania poszczególne typy urządzeń⁹

Rodzaj urządzenia na paliwo stałe	Liczba urządzeń	Udział %	Liczba gospodarstw domowych wykorzystująca dane źródło ogrzewania jako główne		
			Ręczne podawanie paliwa	Automatyczne podawanie paliwa	Udział %
Kocioł c.o. na paliwo stałe (węgiel, drewno lub inny rodzaj biomasy) wg ekoprojektu	8	1,81	0	8	2,65
Kocioł c.o. na paliwo stałe (węgiel, drewno lub inny rodzaj biomasy) 5 klasy	67	15,16	5	59	21,19
Kocioł c.o. na paliwo stałe (węgiel, drewno lub inny rodzaj biomasy) 4 klasy	31	7,01	6	25	10,26
Kocioł c.o. na paliwo stałe (węgiel, drewno lub inny rodzaj biomasy) 3 klasy	17	3,85	15	2	5,63
Kocioł c.o. na paliwo stałe (węgiel, drewno lub inny rodzaj biomasy) poniżej 3 klasy lub brak danych	118	26,70	106	12	39,07
Kominek / koza / ogrzewacz na drewno lub inny rodzaj biomasy	15	3,39	4	0	1,32
Piec kaflowy na paliwo stałe (węgiel, drewno lub inny rodzaj biomasy)	6	1,36	3	0	0,99
Trzon kuchenny / piecokuchnia / kuchnia węglowa	6	1,36	1	0	0,33
Suma urządzeń na paliwo stałe	268	60,63	140	106	
			246		81,46

⁹ Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Kocioł gazowy / bojler gazowy / podgrzewacz gazowy przepływowy	131	29,64	48	15,89
Kocioł olejowy	0	0,00	nie występowały jako główne źródło ogrzewania	0,00
Pompa ciepła	1	0,23	nie występowały jako główne źródło ogrzewania	0,00
Kolektory słoneczne	4	0,90	nie występowały jako główne źródło ogrzewania	0,00
Ogrzewanie elektryczne / bojler elektryczny / podgrzewacz elektryczny przepływowy	38	8,60	8	2,65
Miejscowa sieć ciepłownicza	0	0,00	nie występowały jako główne źródło ogrzewania	0,00
Razem	442	100,00	302	100,00

Aby ustalić główne źródło ogrzewania założono, iż wszędzie tam, gdzie występuje kocioł c.o. na paliwo stałe i występuje znaczne zużycie paliwa, jest on głównym źródłem ogrzewania w danym gospodarstwie domowym. W przypadku gdy występuje inny rodzaj ogrzewania na paliwo stałe takie jak kominek, piec czy trzon kuchenny i jednocześnie nie występuje inne źródło ciepła wówczas uznano, że te urządzenia są głównymi źródłami ogrzewania. W przypadku pieców gazowych, olejowych, OZE (pompa ciepła) postąpiono analogicznie. W efekcie przyjętych założeń ustalono, iż w 268 adresach głównym źródłem ogrzewania są urządzenia na paliwo stałe, pozostałe gospodarstwa domowe wykorzystują gaz, w 48 gospodarstwach domowych oraz w 8 przypadkach ogrzewanie elektryczne.

Należy tu podkreślić, iż zgodnie z zapisami małopolskiej uchwały antysmogowej do końca kwietnia 2024 roku (pierwotny termin na wymianę wskazywał na koniec 2022 roku, ale został przesunięty uchwałą Sejmiku Województwa Małopolskiego nr LIX/842/22) powinny zostać wymienione wszystkie kotły na węgiel i drewno nie spełniające żadnych norm emisyjnych. Inne urządzenia na węgiel lub drewno, takie jak: kominki, piece kaflowe i trzony kuchenne, które nie spełniają wymagań w zakresie sprawności cieplnej co najmniej 80% lub wymogów ekoprojektu lub są wyposażone w urządzenia redukujące emisję pyłu, będą musiały zostać dostosowane do tych wymogów, w przeciwnym razie nie będą mogły być eksploatowane. Dotyczyć to będzie 126 zinwentaryzowanych gospodarstw domowych, gdzie głównym źródłem ogrzewania są urządzenia na paliwo stałe, które do ww. daty powinny wymienić lub dostosować źródła ogrzewania do obowiązujących wymagań. W sumie, przy uwzględnieniu dodatkowych urządzeń nie stanowiących głównego źródła ogrzewania, do wymiany lub dostosowania we wszystkich zinwentaryzowanych budynkach znajduje się 145. Kolejną datą będzie 1.01.2027 r. od której to daty na terenie gminy nie będzie można użytkować kotłów na węgiel i drewno, które spełniają tylko podstawowe wymagania emisyjne dla klasy 3 lub 4, czyli dotyczyć będzie kolejnych 48 gospodarstw.

4.3 Udział wydatków na cele energetyczne w wydatkach ogółem gospodarstw domowych

W ramach przeprowadzonej ankietyzacji, zadano respondentom pytania dotyczące średnich rocznych wydatków ponoszonych na ogrzewanie oraz na energię elektryczną. Zestawienie tych wydatków przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2 Udział wydatków energetycznych w stosunku do dochodów¹⁰

	Dochody gospodarstw domowych	Wydatki na ogrzewanie	Udział wydatków na ogrzewanie	Wydatki na energię elektryczną	Udział wydatków na energię	Wydatki na ogrzewanie oraz energię elektryczną razem	Udział wydatków na ogrzewanie oraz energię elektryczną
	zł	zł	%	zł	%	zł	%
gospodarstwa domowe nie kwalifikujące się do Stop Smog	22 151 600	1 483 114	6,70	578 930	2,61	2 062 044	9,31
gospodarstwa domowe kwalifikujące się do Stop Smog	1 454 320	250 320	17,21	96 824	6,66	347 144	23,87
Wszystkie ankietyzowane gospodarstwa domowe	23 605 920	1 733 434	7,34	675 754	2,86	2 409 188	10,21

Do obliczenia udziału wydatków na cele energetyczne w wydatkach ogółem założono, że wydatki ogółem są równe dochodom. Zgodnie z tym założeniem udział wydatków na cele energetyczne w stosunku do wydatków ogółem wśród ankietyzowanych gospodarstw domowych wynosi średnio 10,21%.

Do obliczenia udziału wydatków na ogrzewanie i energię elektryczną w wydatkach ogółem w grupie ankietyzowanych gospodarstw domowych kwalifikujących się do programu Stop Smog przyjęto graniczne wielkości dochodów, które określają czy dane gospodarstwo domowe aktualnie kwalifikuje się do programu Stop Smog. Dla gospodarstw domowych wieloosobowych przyjęto granicę dochodu netto na 1 mieszkańca 1400 zł, a dla jednoosobowych 2200 zł. W związku z tym określono maksymalny poziom dochodów ogółem gospodarstw kwalifikujących się do programu Stop Smog, do których zestawiono wydatki na ogrzewanie i energię elektryczną tych gospodarstw ogółem. Otrzymany wynik to 23,87%. Oznacza to, iż w grupie gospodarstw domowych zakwalifikowanych do programu Stop Smog minimalny poziom wydatków na ogrzewanie i energię elektryczną wyniósł 23,87%.

4.4 Statystyka form wsparcia ze strony instytucji publicznych oraz skala finansowa przedsięwzięć wspomagających mieszkańców w zakresie redukcji ubóstwa energetycznego i poprawy jakości życia

Gmina Oświęcim od 2016 r. realizuje działania wspierające wymianę źródeł ciepła, poprzez wsparcie finansowe w formie dotacji. Prowadzone są programy ze środków własnych gminy, program krajowy Czyste Powietrze oraz ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego 2014-2020, poddziałanie 4.1.1, 4.4.2 oraz 4.4.3.

Do programów tych należą:

1. **Dotacja celowa ze środków budżetu gminy Oświęcim** na wymianę źródła ciepła w budynkach i lokalach mieszkalnych na terenie gminy Oświęcim.

¹⁰ Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Tabela 3 Zestawienie liczby wymian oraz kosztów w poszczególnych latach Programu Gminnego¹¹

Rok	Liczba źródeł ciepła objętych wymianą w ramach programu	Łączna kwota udzielonych dotacji [zł]
2016	6	12 000,00
2017	11	54 989,60
2018	17	89 989,60 (w tym 24 994, 83 zł – dotacja Starosty)
2019	102	509 283,78 (w tym 15 000,00 zł – dotacja Starosty)
2020	106	509 831,34 (w tym 25 000,00 zł – dotacja Starosty)
2021	195	779 557,20 (w tym 20 000,00 zł – dotacja Starosty)
Razem	527	2 031 651, 52

W roku 2022 do dnia 21.11 w ramach programu wymieniono 90 urządzeń na kwotę 344 000,00 zł w tym uwzględniono dotację Starosty na kwotę 25 000,00 zł.

2. Dotacja z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego 2014-2020, poddziałanie 4.1.1 - montaż instalacji OZE

W ramach Programu zrealizowano 39 inwestycji dotyczących montażu OZE na budynkach mieszkalnych - 3 pompy ciepła na c.o. i c.w.u, 3 zestawy kolektorów, 2 pompy ciepła na c.w.u, 31 instalacji fotowoltaicznych. Realizacja zadania odbyła się w latach 2020-2021.

Koszt 2020 - 555 625,44 zł

Koszt 2021 - 213 590,82 zł

3. Dotacja z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego 2014-2020, poddziałanie 4.4.2 – wymiana urządzeń na paliwo stałe na urządzenia na gaz

2022 - 13 inwestycji zostało już zrealizowanych, na rozliczenie przez mieszkańców oczekuje jeszcze 8 umów. Koszt poniesiony 111 302,33 zł. Planowany do poniesienia w tym roku (dodatkowo) 150 550,00 zł.

Realizacja zadania planowana jest również na rok 2023. Łącznie założono dotację do wymiany ogrzewania na gazowe w 60 budynkach mieszkalnych w latach 2022-2023.

4. Dotacja z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego 2014-2020, poddziałanie 4.4.2 – wymiana urządzeń na paliwo stałe na urządzenia na ekogroszek

Program był prowadzony w latach 2018 – 2020, w ramach, którego wymieniono:

2018 - 28 urządzeń. Koszt 231 071,50 zł.

2019 - 39 urządzeń. Koszt 310 705,95 zł.

2020 - 28 urządzeń. Koszt 239 115,46 zł.

¹¹ Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta

5. Gminny program osłonowy dla mieszkańców Gminy Oświęcim, którzy ponieśli zwiększone koszty ogrzewania lokali mieszkalnych w związku z trwałą zmianą systemu ogrzewania na proekologiczne

Program został uchwalony w 2018 roku, jednakże do tej pory został złożony 1 wniosek.

6. Program Czyste Powietrze

Jest to program, którego głównym celem jest poprawa jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych poprzez wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych jednorodzinnych. Skierowany do osób fizycznych będących właścicielami lub współwłaścicielami budynków lub wydzielonych w budynkach jednorodzinnych lokali mieszkalnych z wyodrębnioną księgą wieczystą.

Od 31 maja 2021 r. gmina Oświęcim realizuje porozumienie z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie, na podstawie którego prowadzi Punkt Konsultacyjno-informacyjny programu Czyste Powietrze, wspierając mieszkańców w pozyskaniu dofinansowania oraz jego rozliczeniu.

Od 15 lipca 2022 r. uruchomiono kolejną odsłonę programu „Czyste powietrze +” przewidującą możliwość prefinansowania. Dotację można otrzymać w wysokości do 30, 37 lub 69 tys. zł (podstawowy, podwyższony i najwyższy poziom dofinansowania) oraz do 47 lub 79 tys. zł przy dotacji z prefinansowaniem (podwyższony i najwyższy poziom dofinansowania).

Punkt programu Czyste Powietrze prowadzony jest w gminie Oświęcim od czerwca 2021 r.

Poniższa tabela 4 przedstawia liczbę wniosków złożonych za pośrednictwem gminy.

Tabela 4 Liczba złożonych wniosków złożonych za pośrednictwem gminy Oświęcim¹²

Termin	Wnioski o dotację (zwykłe)	Wnioski o dotację (podwyższone)
VI-IX 2021	43	11
X-XII 2021	58	8
I-III 2022	13	5
IV-VI 2022	46	4
VII-IX 2022	25	8
Suma	185	36

W przypadku ubiegania się o podwyższone dofinansowanie w programie konieczne jest pozyskanie zaświadczenia o uprawnieniu do podwyższonego poziomu dofinansowania. Od 2021 roku gmina wystawiła 67 takich zaświadczeń. W tabeli 5 przedstawiono statystykę wydanych zaświadczeń.

¹² Źródło: dane pozyskane od gminy Oświęcim

Tabela 5 Liczba wystawionych zaświadczeń o uprawnieniu do podwyższonego dofinansowania w Programie Czyste Powietrze przez gminę Oświęcim¹³

Termin	Gospodarstwa wielodobowe	Gospodarstwa jednoosobowe
VI-IX 2021	21	4
X-XII 2021	11	3
I-III 2022	6	0
IV-VI 2022	8	4
VII-IX 2022	8	2
Suma	54	13

4.5 Działania przeciwdziałające ubóstwu energetycznemu prowadzone w gminie Oświęcim

Na terenie gminy Oświęcim są prowadzone działania mające na celu przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu.

Dodatek osłonowy będący elementem rządowej Tarczy Antyinflacyjnej został przyjęty na podstawie Ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym. Przysługuje osobie w gospodarstwie domowym jednoosobowym, w którym wysokość przeciętnego miesięcznego dochodu nie przekracza kwoty 2100 zł albo 1500 zł na osobę w gospodarstwie wieloosobowym. Dodatek osłonowy wynosi rocznie:

- 1) 400 zł dla gospodarstwa domowego jednoosobowego;
- 2) 600 zł dla gospodarstwa domowego składającego się z 2 do 3 osób;
- 3) 850 zł dla gospodarstwa domowego składającego się z 4 do 5 osób;
- 4) 1150 zł dla gospodarstwa domowego składającego się z co najmniej 6 osób.

W przypadku gdy głównym źródłem ogrzewania gospodarstwa domowego jest kocioł na paliwo stałe lub jakikolwiek inny ogrzewacz pomieszczeń zasilany węglem lub paliwami węglowodnorodnymi i jest wpisany do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków, wsparcie wynosi rocznie:

- 1) 500 zł dla gospodarstwa domowego jednoosobowego;
- 2) 750 zł dla gospodarstwa domowego składającego się z 2 do 3 osób;
- 3) 1062,50 zł dla gospodarstwa domowego składającego się z 4 do 5 osób;

¹³ Źródło: dane pozyskane od gminy Oświęcim

4) 1437,50 zł dla gospodarstwa domowego składającego się z co najmniej 6 osób.

Nabór wniosków o dodatek osłonowy prowadzony był 2 razy. Dla gospodarstw domowych, które złożyły wniosek do 31 stycznia 2022 roku, dodatek powinien być wypłacony w 2 transzach: do 31 marca 2022 r. oraz do 2 grudnia. Osoby, które złożyły wniosek po 31 stycznia, otrzymać powinny wypłatę dodatku w 1 transzy, niezwłocznie po jego przyznaniu.

Ulga Termomodernizacyjna obowiązuje od 1 stycznia 2019 r. Polega ona na odliczeniu od podstawy opodatkowania wydatków poniesionych na termomodernizację budynków mieszkalnych jednorodzinnych. Jest ona przeznaczona dla podatników będących właścicielami lub współwłaścicielami tych budynków. Maksymalna kwota odliczenia wynosi 53 tys. zł. Ulgę można łączyć z innymi programami np. Czyste Powietrze.

W ramach projektu zintegrowanego LIFE IP Małopolska „Wdrażanie Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego – Małopolska w zdrowej atmosferze” na terenie Małopolski została utworzona sieć Ekodoradców, którzy wdrażają działania służące poprawie jakości powietrza. Ekodoradca gminy Oświęcim realizuje doradztwo dla mieszkańców gminy w zakresie najbardziej efektywnych sposobów ograniczenia emisji i źródeł finansowania, w tym zapobieganie ubóstwu energetycznemu poprzez działania służące oszczędności kosztów energii. Najczęstsze pytania mieszkańców do Ekodoradcy dotyczą: wyboru rodzaju ogrzewania, termomodernizacji budynku, uchwały antysmogowej, ulgi termomodernizacyjnej oraz dodatku osłonowego.

W ramach projektu LIFE., za pośrednictwem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Ekodoradca rozdystrybuował zestawy drobnych urządzeń wspierających oszczędzanie energii tj. mierniki energii (do wypożyczenia) - 5 sztuk, żarówki LED - 200 sztuk, listwy zasilające z wyłącznikiem - 50 sztuk, perlatory - 100 sztuk, regulatory prysznicowe - 50 sztuk, uszczelki okienne - 26 opakowań. Koszt działania: w 2021 roku wyniósł 4 745,30 zł. Działanie jest kontynuowane w roku obecnym.

Działania informacyjno-edukacyjne:

Gmina prowadzi akcje informacyjne dotyczące obowiązujących przepisów, możliwych form wsparcia na działania powiązane z ochroną powietrza (jak termomodernizacja budynków i wymiana ogrzewania) oraz działań związanych z ochroną powietrza, klimatu i oszczędnością energii.

Wśród prowadzonych działań wymienić można między innymi bezpośrednie spotkania z mieszkańcami, takie jak:

- doradztwo w urzędzie gminy – w urzędzie zatrudniony jest ekodoradca oraz prowadzony jest punkt programu Czyste Powietrze;
- na wydarzeniach lokalnych – jak np. Dni Gminy, Gminny Rajd Rowerowy;
- na zebraniach wiejskich;
- na spotkaniach organizowanych przez Urząd Gminy;
- podczas kontroli palenisk oraz oględzin w związku z prowadzonymi programami dotacji.

W działaniach edukacyjnych wykorzystywane są artykuły publikowane na stronie internetowej gminy oraz w gazecie lokalnej „Oświęcimska gmina”. Gmina dystrybuuje również materiały takie jak ulotki i plakaty, w tym poprzez coroczne wysłanie do każdego gospodarstwa domowego z informacją o wysokości opłat za odbiór odpadów komunalnych. Ponadto prowadzone są działania kierowane do dzieci i młodzieży – konkursy, spotkania w szkołach, prelekcje.

Działania edukacyjno-informacyjne prowadzone są w trybie ciągłym od roku 2017. Realizowane są przede wszystkim w ramach projektu „Wdrażanie Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego – Małopolska w zdrowej atmosferze” LIFE-IP MALOPOLSKA / LIFE 14 IPE PL 021 dofinansowanego ze środków programu LIFE Unii Europejskiej oraz środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz w ramach projektów realizowanych ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020.

4.6 Identyfikacja potrzeb inwestycyjnych w zakresie wymiany źródeł ciepła i termomodernizacji w ankietowanych budynkach, w rozbiciu na wymiany źródeł ciepła oraz na termomodernizację

W tabeli 6 przedstawiono wyniki ankietyzacji dotyczące potrzeb termomodernizacyjnych lub/i wymiany źródeł ciepła.

Tabela 6 Wyniki ankietyzacji dotyczące potrzeb termomodernizacyjnych lub wymiany źródła ogrzewania¹⁴

Zakres prac termomodernizacyjnych:	Liczba budynków, które wymagają prac w danym zakresie	Liczba gospodarstw domowych kwalifikujących się do programu Stop Smog wymagających prac w danym zakresie
wymiana okien	97	20
wymiana drzwi wejściowych	111	26
naprawa stropu, stropodachu lub dachu	201	37
ocieplenie ścian	274	48
wymiana źródła ciepła lub instalacji ogrzewania wody	194	35
Inne prace	0	0

Najwięcej odpowiedzi twierdzących na zadane pytanie odnośnie do potrzeb termomodernizacyjnych lub/i wymiany źródła ogrzewania dotyczyło termomodernizacji, a w szczególności ocieplenia ścian - 274 oraz naprawy stropu, stropodachu lub dachu -201. Potrzebę wymiany źródła ciepła zgłosiło 194 gospodarstw domowych.

Poniżej tabela 7 przedstawia kalkulacje potrzeb inwestycyjnych w ankietowanych gospodarstwach domowych z uwzględnieniem gospodarstw kwalifikujących się do programu Stop Smog.

¹⁴ Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

ANALIZA UBÓSTWA ENERGETYCZNEGO NA TERENIE GMINY OŚWIĘCIM

Tabela 7 Potrzeby inwestycyjne dotyczące termomodernizacji lub wymiany źródła ciepła w ankietyzowanych gospodarstwach domowych¹⁵

Zakres wymian	Zakres inwestycji	Koszty modernizacji gospodarstw kwalifikujących się do programu Stop Smog [zł]			Koszty całkowite, inwestycji bez względu na progi programu Stop Smog [zł]	
		1 mieszkaniec gospodarstwa, dochód poniżej 2200zł	co najmniej 2 mieszkańców gospodarstwa, dochód poniżej 1400 zł	SUMA		
TERMOMODERNIZACJA	Wymiana okien	154 009,00	108 395,00	264 404,00	1 668 485,00	
	Wymiana drzwi					
	Docieplenie dachu wełną mineralną	259 350,00	197 600,00	456 950,00	2 482 350,00	
	Docieplenie ścian	Wełną mineralną	754 477,50	574 560,00	726 180,00	9 423 067,50
		Styropianem	926 100,00	583 800,00	1 509 900,00	10 601 100,00
WYMIANA ŹRÓDŁA CIEPŁA	Wymiana źródła ciepła na pompę ciepła z robocizną	90 W/m ² p.u.	890 992,00	515 862,00	1 406 854,00	8 392 194,00
		150 W/m ² p.u.	1 485 624,00	860 139,00	2 345 763,00	13 992 993,00
	Wymiana na kocioł gazowy z robocizną	90 W/m ² p.u.	118 449,00	204 584,00	323 033,00	1 926 963,00
		150 W/m ² p.u.	340 336,00	197 046,00	537 382,00	3 205 602,00

Do kalkulacji przyjęto górne granice kosztów poszczególnych zakresów inwestycji przedstawione w Metodocyze analizy ubóstwa energetycznego, poniższa tabela 7. Dla inwestycji polegających na dociepleniu ścian, ze względu na podane dwa rodzaje materiału wykorzystywanego do ocieplenia: styropianu oraz wełny mineralnej podano koszty w obydwu wariantach. To samo dotyczy wymiany źródła ciepła na pompę ciepła oraz wymiany na kocioł gazowy, gdzie podane zostały parametry urządzeń 90 W/m² powierzchni użytkowej (p.u.) oraz 150 W/m² p.u.

Tabela 8 Koszty poszczególnych zakresów inwestycji przyjęte do obliczeń¹⁶

Inwestycje	Wskaźnik kosztowy	Wskaźnik kosztowy
	zł/m ²	zł/m ² p.u.
wymiana okna (standard nie mniejszy niż U = 0,9 w/m ² /K)	1 330,00	

¹⁵ Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

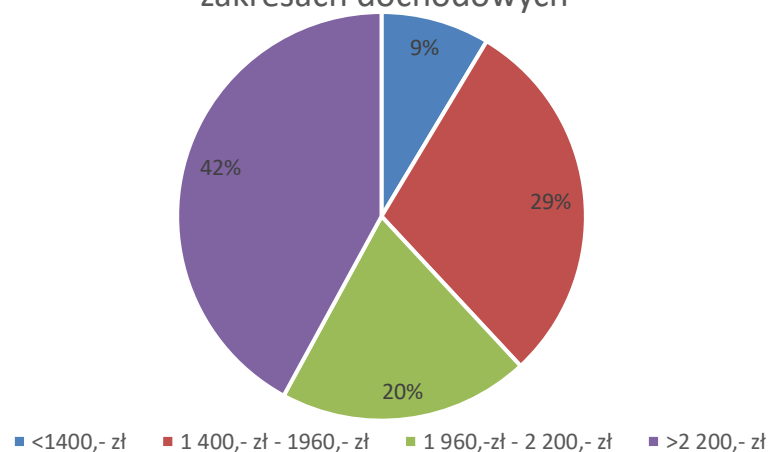
¹⁶ Źródło: opracowanie własne na podstawie Metodocyki analizy ubóstwa energetycznego

docieplenie dachu wełną mineralną (materiał + robocizna)	95,00	
docieplenie ścian wełną mineralną (materiał + robocizna)	245,00	
docieplenie ścian styropianem (materiał + robocizna)	200,00	
wymiana źródła ciepła na pompę ciepła z robocizną (90 W/m ² p.u.)		466,00
wymiana źródła ciepła na pompę ciepła z robocizną (150 W/m ² p.u.)		777,00
kocioł gazowy z robocizną (90 W/m ² p.u.)		107,00
kocioł gazowy z robocizną (150 W/m ² p.u.)		178,00

Tak jak w przypadku danych ilościowych, również dane dotyczące kwot inwestycji są największe w przypadku inwestycji polegającej na ociepleniu ścian oraz wymiany urządzeń grzewczych na pompy ciepła.

4.7 Lista gospodarstw kwalifikujących się do programu „Stop Smog”

Liczba gospodarstw domowych w poszczególnych zakresach dochodowych

Rysunek 2 Liczba ankietowanych gospodarstw domowych w poszczególnych zakresach dochodowych¹⁷

Podczas ankietyzacji otrzymano dane dotyczące średniego dochodu na osobę w gospodarstwach domowych. Ankietowani wskazywali w których widełkach dochodowych na mieszkańca ich gospodarstwo domowe się kwalifikuje. Zgodnie z Metodą analizy ubóstwa energetycznego przyjęto następujące widełki: < 1400 zł, 1400 – 1960 zł, 1960 – 2200 zł oraz

¹⁷ Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

> 2200 zł /miesiąc na osobę. Respondent miał możliwość nie odpowiedzieć na to pytanie i wówczas przyjmowano oznaczenie b.d. Szczegóły przedstawiono na rysunku 2.

Aby móc skorzystać z programu Stop Smog należy spełniać kryterium dochodowe: gospodarstwo domowe, w którym przeciętny miesięczny dochód, w rozumieniu ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 615 ze zm.), na jednego członka gospodarstwa domowego nie przekracza 175% kwoty najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym i 125% tej kwoty w gospodarstwie wieloosobowym. Kwota najniższej emerytury jest publikowana na stronie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Ulega ona częstym zmianom i w związku z tym przy przygotowywaniu wniosku do programu Stop Smog należy sprawdzić aktualną jej kwotę.

Zgodnie z Metodą analizy ubóstwa energetycznego do wyznaczenia liczby osób kwalifikujących się do programu Stop Smog uzyskano dane dotyczące dochodów w ww. zakresach dochodowych, co umożliwiło przyjęcie następujących progów dochodowych. Dla gospodarstwa jednorodzinnego przyjęto próg: dochód < 2200 zł, a dla wielorodzinnego próg: dochód na osobę < 1400 zł. Poniższa Tabela 9 przedstawia liczbę gospodarstw domowych oraz liczbę mieszkańców kwalifikujących się do programu oraz porównanie do wszystkich ankietowanych gospodarstw domowych oraz do ogólnej liczby gospodarstw domowych na terenie gminy Oświęcim.

Tabela 9 Liczba gospodarstw domowych kwalifikujących się do programu Stop Smog

Gospodarstwa domowe kwalifikujące się do programu Stop Smog		
Gospodarstwo domowe:	liczba gospodarstw	liczba mieszkańców
Jednoosobowe kwalifikujące się do Stop Smog	32	32
Wieloosobowe kwalifikujące się do Stop Smog	18	83
Suma gospodarstw domowych kwalifikujących się do Stop Smog	50	115
Liczba wszystkich ankietowanych gospodarstw domowych	302	959
Udział gospodarstw kwalifikujących się do programu Stop Smog w stosunku do wszystkich ankietowanych gospodarstw domowych	16,56%	11,99%
Ogół gospodarstw domowych w gminie Oświęcim	5 532	18 611
Udział gospodarstw kwalifikujących się do programu Stop Smog w stosunku do ogółu gospodarstw domowych w gminie Oświęcim	0,90%	0,62%

Powyższe szacunki wynikają z przeprowadzonej Analizy ubóstwa energetycznego. Do ustalenia powyższych danych przyjęto kryteria, które mogą zaniżyć powyższe wyniki, takie jak chociażby wybór budynków do ankietyzacji na podstawie wizji lokalnej, dodatkowo obecna sytuacja ekonomiczna jest bardzo zmienna, a w związku z tym kryteria, np. dochodowe mogą ulegać częstym zmianom, dlatego przed przystąpieniem do opracowania wniosku do ww. programu dane te powinny zostać zweryfikowane. Dane zgromadzone w niniejszym raporcie powinny być

traktowane szacunkowo i w razie podejmowania jakichkolwiek dalszych działań powinny zostać zweryfikowane i zaktualizowane.

4.8 Pozostałe dane uzyskane zgodnie z Metodką analizy ubóstwa energetycznego

Podczas ankietyzacji uzyskano informacje dotyczące otrzymywanych przez ankietyzowane gospodarstwa domowe świadczeń z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w gminie Oświęcim (GOPS) oraz inne informacje odnośnie stanu technicznego budynków. Niżej w tabeli 10 przedstawione zostały uzyskane informacje.

Tabela 10 Pozostałe dane pozyskane w trakcie ankietyzacji¹⁸

Odpowiedzi na pytania dotyczące otrzymywanej pomocy z GOPS otrzymane podczas ankietyzacji	Liczba gospodarstw domowych
Czy uzyskiwane jest świadczenie 500+?	80
Czy co najmniej jeden z mieszkańców otrzymuje dodatek mieszkaniowy?	0
Czy co najmniej jeden z mieszkańców otrzymuje dodatek energetyczny?	0
Czy co najmniej jeden z mieszkańców otrzymuje zasiłek celowy lub specjalny zasiłek celowy lub inne rodzaje zasiłków/dodatków ?	10
Czy w gospodarstwie domowym są osoby niepełnosprawne?	14
Czy w gospodarstwie domowym osoby niepełnosprawne są niepełnoletnie?	3
Czy osoby niepełnosprawne wymagają stałej pomocy opiekuna, który musiał (z tego powodu) zrezygnować z pracy?	1
Czy co najmniej jeden z mieszkańców pobiera emeryturę?	233
Odpowiedzi na pytania dotyczące oceny stanu technicznego zamieszkiwanego budynku	Liczba odpowiedzi
bardzo dobry	2
stan dobry - wymaga drobnych napraw i remontów, głównie ze względów estetycznych	7
stan zły - wymaga częściowej termomodernizacji	241
stan bardzo zły - wymaga pełnej termomodernizacji	52
Odpowiedzi na pytania dotyczące oceny stanu prawnego zamieszkiwanego budynku	Liczba odpowiedzi
Uregulowany stan prawny budynku – pełna własność	298
Lokal wynajmowany	1
Nieuregulowany stan prawny lokalu	3

¹⁸ Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Podsumowując dane odnośnie do otrzymywanej pomocy społecznej, należy stwierdzić, iż najwięcej ankietowanych gospodarstw korzysta ze świadczenia 500+. Poza świadczeniem 500+, pozostała pomoc jest wykorzystywana w niewielkim stopniu przez ankietowane gospodarstwa domowe. Jako główną przyczynę respondenci podawali brak wiedzy o możliwościach pomocowych.

Pozyskane informacje od instytucji wymienionych w Metodycy analizy ubóstwa energetycznego przedstawiono w poniższych tabelach 11 i 12. Dane te wykorzystano do podania ogólnych statystyk, nie mogły być jednak sumowane do analizy szczegółowych danych z ankietyzacji, ze względu na ich zbyt małą szczegółowość.

Tabela 11 Dane pozyskane z gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w gminie Oświęcim¹⁹

Dane pozyskane od GOPS w gminie Oświęcim	
Rodzaj danych	Liczba gospodarstw
liczba gospodarstw pobierająca zasiłki celowe	44
liczba gospodarstw pobierająca dodatki mieszkaniowe i energetyczne	Brak danych
liczba gospodarstw pobierająca świadczenia rodzinne i pielęgnacyjne	Brak danych
Liczba gospodarstw pobierająca zasiłki okresowe	58
liczba gospodarstw pobierających zasiłki stałe	38

Na podstawie pozyskanych danych z GOPS najwięcej mieszkańców gminy Oświęcim pobiera zasiłki okresowe - jest to 58 osób. W drugiej kolejności są to zasiłki celowe, 44 osoby. Dane pozyskane podczas ankietyzacji wykazały, że 38 mieszkańców otrzymuje zasiłki stałe.

Tabela 12 Dane odnośnie do zadłużenia gospodarstw wobec dostawców mediów oraz wobec gminy

Dane pozyskane od pozostałych instytucji	
Rodzaj danych	liczba gospodarstw ogółem (kwota zadłużenia ogółem)
liczba zadłużonych odbiorców w PGNiG w kwocie minimum 50 zł	25
liczba zadłużonych wobec gminy w opłatach za odbiór odpadów komunalnych w kwocie minimum 50 zł	89
liczba zadłużonych wobec Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Oświęcimiu Sp. z o.o. w opłatach za wodę i ścieki	107
liczba osób zadłużonych wobec gminy w podatkach w kwocie minimum 50 zł	Brak danych
liczba zadłużonych odbiorców w Tauron	Otrzymano odmowę udzielenia informacji

¹⁹ Źródło: opracowane na podstawie informacji uzyskanych od Urzędu gminy Oświęcim

Analizując dane przedstawione w tabeli 11 należy zauważyć, iż najczęściej gospodarstw domowych zadłużonych jest w opłatach za wodę i ścieki oraz odbiór odpadów.

W kolejnych latach może nastąpić zdecydowany wzrost zadłużenia poszczególnych gospodarstw domowych ze względu na rosnące koszty nośników energii.

5. PODSUMOWANIE

Na podstawie przeprowadzonej analizy można sformułować następujące wnioski:

- ❖ Wzrastające ceny paliw, energii elektrycznej oraz wzrost inflacji, spowodowane między innymi obecną sytuacją geopolityczną powodują zdecydowany wzrost zagrożenia mieszkańców zjawiskiem ubóstwa energetycznego.
- ❖ Przeprowadzona analiza wykazała, iż 5,46% gospodarstw domowych w gminie Oświęcim jest zagrożonych zjawiskiem ubóstwa energetycznego, jednakże dane te wydają się być zdecydowanie zaniżone. Typowanie budynków, dla których istniało podejrzenie wystąpienia ubóstwa energetycznego polegało głównie na ocenie stanu zewnętrznego budynków podczas wizji w terenie oraz danych z 1 sołectwa (od sołtysa). Każdy budynek wytypowany do ankietyzacji wymagał termomodernizacji lub wymiany źródła ciepła, a dane uzyskane od mieszkających w nich osób wskazywały, iż gospodarstwo domowe jest zagrożone zjawiskiem ubóstwa energetycznego.
- ❖ Należy stwierdzić, iż prawie wszystkie instytucje oraz wydziały Urzędu Gminy podjęły współpracę w zakresie wykonania niniejszej analizy i przekazały dane w zakresie na jaki pozwoliły przepisy o ochronie danych osobowych. Dane podatkowe nie mogły być udostępnione w żadnym zakresie, ponieważ są objęte tajemnicą skarbową. Dostawca energii elektrycznej odmówił przekazania jakichkolwiek danych ze względu na uwarunkowania prawne. Otrzymane dane zostały wykorzystane do przedstawienia ogólnych charakterystyk zadłużenia w gminie oraz korzystania z pomocy społecznej przez potrzebujących mieszkańców. Dane te będą ulegać zmianom ze względu na inflację oraz rosnące ceny nośników energii.
- ❖ Kwotowo największe zadłużenie gospodarstw domowych w gminie Oświęcim występuje wobec gminy za wywóz odpadów komunalnych i wynosi prawie 600 tys. zł, w następnej kolejności jest to zadłużenie w podatkach 407 tys. zł, w opłatach za wodę i ścieki 309 tys. zł. Dane od dostawcy gazu odnośnie do zadłużenia wykazały kwotę 122 tys. zł, czyli najmniejszą spośród otrzymanych informacji o zadłużeniu mieszkańców.
- ❖ Podczas ankietyzacji stwierdzono, iż pomimo licznie organizowanych na terenie gminy akcji informacyjnych respondenci w większości przypadków nie korzystali z pomocy społecznej i mieli ograniczone możliwości dotarcia do informacji o programach wsparcia oferowanych przez gminę. W związku z tym, odpowiednio przygotowana i dostosowana, do tego typu mieszkańców, akcja informacyjna dotycząca programów wsparcia połączona z akcją edukacyjną i w zakresie sposobów oszczędzania energii, dodatkowo połączona z odpowiednim programem wsparcia finansowego inwestycji termomodernizacyjnych mogłaby odnieść bardzo dobre rezultaty. Akcja ta powinna być przeprowadzona przez pracowników GOPS, którzy w ramach wizyt bezpośrednich podjęliby próbę dotarcia do mieszkańców narażonych na ubóstwo energetyczne co pozwoliłoby na objęcie ich większą pomocą zarówno w zakresie programów wsparcia finansowego jak i doradczego.
- ❖ Na podstawie danych z ankietyzacji wytypowano 50 gospodarstw domowych spełniających kryteria programu Stop Smog. Stanowią one 0,90% wszystkich

gospodarstw domowych. Wymagają one zarówno termomodernizacji jak i wymiany źródła ogrzewania. W przypadku składania przez gminę wniosku do programu Stop Smog lista gospodarstw domowych powinna zostać zweryfikowana ponownie ze względu na obecne zmiany ekonomiczne.

- ❖ Prawie wszyscy ankietowani byli bardzo zainteresowani informacjami odnośnie wsparcia zarówno finansowego oraz odpowiednio dla nich przygotowanej edukacji. Bardzo chętnie udzielali odpowiedzi na pytania w ankiecie.
- ❖ W przyszłości możliwe będzie wykorzystanie znacznych środków z programów unijnych na transformację energetyczną i tzw. „Falę renowacji”, w ramach której dokonywać będzie można nie tylko termomodernizacji budynków, ale także innych działań przyczyniających się do redukcji występowania zjawiska ubóstwa energetycznego. Bardzo ważnym jest, aby zarówno gmina jak i mieszkańcy byli przygotowani do jak najbardziej efektywnego wykorzystania tych środków.
- ❖ W związku z obecną sytuacją geopolityczną, inflacją, wzrostem cen nośników energii należy się spodziewać, że skala zjawiska ubóstwa energetycznego będzie wzrastać i w związku z tym coraz więcej gospodarstw domowych będzie się kwalifikowało do programu Stop Smog. Dlatego przed składaniem wniosku powinno się zweryfikować i prawdopodobnie rozszerzyć przygotowaną bazę osób kwalifikujących się do ww. programu.

6. SPIS TABEL

Tabela 1 Liczba poszczególnych typów ogrzewania oraz liczba gospodarstw domowych wykorzystująca jako główne źródło ogrzewania poszczególne typy urządzeń	8
Tabela 2 Udział wydatków energetycznych w stosunku do dochodów	10
Tabela 3 Zestawienie liczby wymian oraz kosztów w poszczególnych latach Programu Gminnego	11
Tabela 4 Liczba złożonych wniosków złożonych za pośrednictwem gminy Oświęcim	12
Tabela 5 Liczba wystawionych zaświadczeń o uprawnieniu do podwyższonego dofinansowania w Programie Czyste Powietrze przez gminę Oświęcim	13
Tabela 6 Wyniki ankietyzacji dotyczące potrzeb termomodernizacyjnych lub wymiany źródła ogrzewania	15
Tabela 7 Potrzeby inwestycyjne dotyczące termomodernizacji lub wymiany źródła ciepła w ankietyzowanych gospodarstwach domowych	16
Tabela 8 Koszty poszczególnych zakresów inwestycji przyjęte do obliczeń	16
Tabela 9 Liczba gospodarstw domowych kwalifikujących się do programu Stop Smog	18
Tabela 10 Pozostałe dane pozyskane w trakcie ankietyzacji	19
Tabela 11 Dane pozyskane z gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w gminie Oświęcim	20
Tabela 12 Dane odnośnie do zadłużenia gospodarstw wobec dostawców mediów oraz wobec gminy ...	20

7. SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1 Mapa rozmieszczenia gospodarstw domowych zaklasyfikowanych jako zagrożone zjawiskiem ubóstwa energetycznego na terenie gminy Oświęcim	7
Rysunek 2 Liczba ankietyzowanych gospodarstw domowych w poszczególnych zakresach dochodowych	17